

Проектот е
финансиран од
Европската Унија

ГРАЃАНСКИ
РЕСУРСЕН
ЦЕНТАР

Жени и учество во креирање политики – Македонска Каменица

Жените претставуваат значаен дел од локалната заедница и нивното активно учество во процесите на креирање и имплементирање на локални политики е суштински аспект на демократското управување.

Во контекст на Македонска Каменица, ова прашање станува сè поактуелно, особено ако се земе предвид нивната улога во секојдневниот живот, грижата за семејството, заедницата и социјалите потреби.

Целта на оваа анализа е да се добие појасна слика за нивото на информираност, подготвеност и интерес кај жените од општината да се вклучат во процесите на застапување, носење одлуки и политичко делување на локално ниво. Преку анкетен прашалник и квалитативна анализа на нивните ставови, искуства и потреби, се добија вредни податоци кои укажуваат на постоење на силна волја за вклучување, но и на реални бариери кои го ограничуваат овој процес.

Овој документ има за цел не само да ја прикаже реалната состојба туку и да понуди конкретни препораки за институционални и граѓански актери за унапредување на родовата застапеност во локалното управување. Анализата служи како алатка за градење инклузивни политики кои ги препознаваат и вреднуваат потребите, гласот и капацитетите на жените во Македонска Каменица.

Краток преглед

Анкетата, спроведена на примерок од 49 жени, открива значаен јаз помеѓу ниската моментална вклученост во локалните политички процеси и високата желба за идно учество. Иако повеќето жени имаат само делумно познавање за процесите на застапување и нивните права, тие покажуваат силен интерес за едукација и вклучување, особено на теми поврзани со здравството и вработувањето. Клучни потреби за нивно активирање се поддршката од граѓански организации, пристапот до информации и соодветни обуки.

Демографски профил на испитаничките

Во анкетата учествуваа вкупно 49 жени со разновидна демографска структура:

- **Возраст:** Најголемата група испитанички се на возраст над 56 години (20 лица), по што следат групите од 36-45 и 46-55 години со по 9 лица. Помладите возрастни групи се помалку застапени.

Организација ЖЕНА Делчево во партнерство со Здружение НАДЕЖ=НОРЕ од Македонска Каменица го спроведува проектот „Застапувај, продоенси за својата заедница“. Овој проект е субгрант добиен во рамки на „ЕУ поддршка за Граѓански ресурсен центар – фаза 2“ финансиран од Европската Унија. Содржината на овој текст не мора да ги одразува ставовите на Европската Унија и на Граѓанскиот ресурсен центар.

Проектот е финансиран од Европската Унија

ГРАЃАНСКИ
РЕСУРСЕН
ЦЕНТАР

- **Образование:** Најголем дел од жените имаат високо образование (19 лица), потоа средно (16 лица) и основно (12 лица).
- **Работен статус:** Најбројни се вработените жени (21 лице) и пензионерките (19 лица).

I. Знаење и информираност

Овој дел покажува дека свесноста за политичките процеси е делумна.

- **Разбирање на поимот „застапување за политики“:** Мнозинството од испитаничките, односно 31 од нив (63%), само делумно разбираат што значи овој поим. Само 10 жени изјавиле дека целосно го разбираат, додека 8 не го разбираат воопшто.
- **Информираност за правото на учество:** Резултатите се идентични и кај прашањето за информираноста за правото на учество во носење локални политики, каде 31 жена се делумно информирани, а само 10 се целосно информирани.
- **Приоритетни теми за застапување:** Жените како апсолутен приоритет го издвојуваат **здравството** (39 гласови). По него, со значително помала фреквенција, следат
 - **вработувањето** (22 гласа) ,
 - **животната средина** (17 гласа)
 - **социјалната заштита** (14 гласа) и
 - **насилството врз жените** (11 гласа).

II. Искуство и вклученост

Податоците укажуваат на ниско ниво на практично искуство, но релативно добра информираност за локалните претставници.

- **Учество во јавни расправи или иницијативи:** Дрastically мнозинство од 34 жени (околу 69%) никогаш не учествувале во формални процеси за креирање локални политики. Само 15 жени имале такво искуство.
- **Познавање на локален претставник:** Повеќе од половина од испитаничките (30 лица) знаат кој е нивниот претставник во Советот на Општината.
- **Перцепција за влијанието на жените:** Речиси половина (22 жени) сметаат дека жените имаат реална можност да влијаат на одлуките во општината. Сепак, значаен дел сметаат дека таа можност е само делумна (17 жени) или не знаат (7 жени).

III. Потребни и поддршка

Овој сегмент јасно ги лоцира потребите кои, доколку се исполнат, би го зголемиле учеството на жените.

- **Потребни ресурси за вклучување:** Како клучна потреба се издвојува **поддршката од организации** (33 гласа). Веднаш потоа следат потребата од **обуки и едукации** (30 гласа) и **пристап до информации** (28 гласа).

Организација ЖЕНА Делчево во партнерство со Здружение НАДЕЖ=НОРЕ од Македонска Каменица го спроведува проектот „Застапувај, продоенси за својата заедница“. Овој проект е субгрант добиен во рамки на „ЕУ поддршка за Граѓански ресурсен центар – фаза 2“ финансиран од Европската Унија. Содржината на овој текст не мора да ги одразува ставовите на Европската Унија и на Граѓанскиот ресурсен центар.

Проектот е финансиран од Европската Унија

ГРАЃАНСКИ
РЕСУРСЕН
ЦЕНТАР

- **Интерес за работилници:** Постои огромен интерес за дополнителна едукација. Дури 44 од 49 жени одговориле дека би учествувале (21 „Да“) или можеби би учествувале (23 „Можеби“) на работилница за застапување на локално ниво. Само 5 жени не покажале интерес.

IV. Предлози за промени во заедницата

Отвореното прашање дава увид во конкретните проблеми со кои се соочуваат жените и за кои бараат решенија:

- **Здравство и хигиена:** Најголем број од коментарите се однесуваат на потребата од превентивни здравствени прегледи (6 испитанички), достапност на гинеколог (7 испитанички), контроли за шеќер и притисок (4 испитанички), решавање на проблемот со градската депонија (4 испитанички) и изградба на јавни тоалети.
- **Инфраструктура:** Се бараат подобрувања како изградба на тротоари и подобро јавно осветлување.
- **Социјални прашања:** Идентификувани се проблеми како кучињата скитници (3 испитанички) и потребата од пензионерски дом (2 испитанички).
- **Зајакнување на жените:** Постои јасна желба за институционално зајакнување преку формирање на женски невладини организации и клубови (4+2 испитанички), форуми, па дури и жена за претседател на месна заедница. Исто така, се бара жените да бидат консултирани при носењето на буџетот и проектите.

Квалитативната анализа на анкетниот прашалник „Жени и учество во креирање политики“ открива неколку клучни тематски целини кои го обликуваат ставот на жените во заедницата. Анализата оди подалеку од бројките за да ги истражи основните мотивации, бариери и аспирации.

1. Тема: Приматот на конкретните, „животни“ проблеми

Највпечатлив увид е дека интересот на жените за политичко застапување е длабоко вкоренет во секојдневните, практични проблеми кои директно влијаат на квалитетот на животот.

Кога беа запрашани за приоритетни теми, апсолутно доминираше здравството, а потоа вработувањето и животната средина.

Оваа тенденција е уште појасна во отворените прашања, каде апстрактните политички концепти отсутнуваат, а доминираат конкретни барања:

- **Здравје и безбедност:** Потребата од гинеколог, превентивни прегледи, контроли за шеќер и притисок, решавање на проблемот со кучињата скитници⁷ и градската депонија.
- **Основна инфраструктура:** Барања за јавни тоалети (во гробишта, во градот, на спортски терен), тротоари и јавно осветлување.

Организација ЖЕНА Делчево во партнерство со Здружение НАДЕЖ=НОРЕ од Македонска Каменица го спроведува проектот „Застапувај, продоеиси за својата заедница“. Овој проект е субгрант добиен во рамки на „ЕУ поддршка за Граѓански ресурсен центар – фаза 2“ финансиран од Европската Унија. Содржината на овој текст не мора да ги одразува ставовите на Европската Унија и на Граѓанскиот ресурсен центар.

Проектот е финансиран од Европската Унија

ГРАЃАНСКИ
РЕСУРСЕН
ЦЕНТАР

Ова сугерира дека влезната точка за активизам кај жените не е идеолошка, туку прагматична. Тие се мотивирани да се вклучат кога гледаат директна врска помеѓу политичкото дејствување и решавањето на видливите недостатоци во нивната непосредна околина.

2. Тема: „Јазот помеѓу свесноста и акцијата“ и потребата од надворешна поддршка

Анкетата открива значаен јаз помеѓу пасивната свесност и активната вклученост. Иако мнозинството знаат кој е нивниот локален претставник и веруваат дека жените можат да имаат влијание, огромно мнозинство (69%) никогаш не учествувале во процеси на донесување одлуки.

Причината за овој јаз не лежи во недостаток на самодоверба (само 9 испитанички го навеле тоа како потреба), туку во **недостигот на надворешни структури за поддршка**. На прашањето што им е потребно за да се вклучат, одговорите беа јасни:

- Поддршка од организации
- Обуки и едукации
- Пристап до информации

Ова укажува дека жените не се чувствуваат доволно опремени сами да влезат во политичката арена. Тие ја препознаваат потребата од организирана помош која ќе им даде знаење, алатки и информации за нивниот глас да биде ефективен. Огромниот интерес за учество на работилници (90% одговориле со „Да“ или „Можеби“) е најсилниот показател за овој потенцијал.

3. Тема: Почетоци на желба за системско учество

Иако доминираат прагматичните грижи, во одговорите се назира и аспирација за подлабока, системска промена. Неколку одговори од отвореното прашање го надминуваат решавањето на единечни проблеми и се насочени кон промена на самиот процес на владеење:

- **„Да бидеме прашани при формирање на буџетот и за проекти:**

Ова е барање за директно учество во најважните процеси на локалната власт – распределбата на ресурсите.

- „Формирање на женски НВО-и за родова еднаквост и застапување на правата на жените“:

Ова покажува разбирање дека е потребна долгорочна, институционална структура за застапување.

- **„Жена за претседател на месна заедница“:**

Ова е директен повик за преземање на лидерски позиции и формална моќ.

Овие одговори покажуваат дека барем еден дел од испитаничките размислуваат чекор понатаму – не само како да ги решат постоечките проблеми, туку и како да станат интегрален дел од структурата што ги носи одлуките.

Организација ЖЕНА Делчево во партнерство со Здружение НАДЕЖ=НОРЕ од Македонска Каменица го спроведува проектот „Застапувај, продоеиси за својата заедница“. Овој проект е субгрант добиен во рамки на „ЕУ поддршка за Граѓански ресурсен центар – фаза 2“ финансиран од Европската Унија. Содржината на овој текст не мора да ги одразува ставовите на Европската Унија и на Граѓанскиот ресурсен центар.

Проектот е
финансиран од
Европската Унија

ГРАЃАНСКИ
РЕСУРСЕН
ЦЕНТАР

Заклучок

Анализата јасно укажува дека жените од Македонска Каменица поседуваат силна внатрешна мотивација за општествена вклученост, произлезена од нивниот секојдневен допир со реалните предизвици на заедницата. Иако нивната подготвеност е изразена, нивното целосно активирање е ограничено од неколку системски бариери – пред сè, недоволна информираност, отсуство на практични вештини и недостиг на структуриран пристап кон политичкото делување.

Овие жени не се пасивни набљудувачи, туку потенцијални носители на промени – под услов да им се овозможат алатки за дејствување. Преку организирана и континуирана поддршка, обуки, менторство и пристап до релевантни информации, може да се ослободи значителен капацитет за женско учество во локалното управување. Особено е важно да се канализира нивната енергија кон области кои директно го засегаат квалитетот на живот – здравствена заштита, инфраструктура, социјални услуги и безбедност.

Затоа, вистинскиот пат напред води кон создавање инклузивни механизми што ќе го признаат, охрабрат и структурираат женското учество, трансформирајќи го нивниот глас во влијание, а нивниот ангажман – во конкретни и одржливи промени во заедницата.

Препораки до Локалната самоуправа на Општина Македонска Каменица

Локалната власт е клучен партнер во претворањето на потребите на граѓанките во реални политики. Затоа се препорачува:

- 1. Воспоставување на проактивни механизми за вклучување на жените.** Наместо да се чека граѓанска иницијатива, општината треба активно да го бара мислењето на жените.
 - **Акција:** Да се организираат редовни тематски форуми и јавни расправи, особено при планирање на буџетот и капиталните проекти, на кои жените експлицитно ќе бидат поканети да учествуваат.
 - **Акција:** Да се создаде едноставен и достапен канал (како онлајн формулар или физичка кутија за предлози) за жените да можат лесно да ги достават своите идеи и проблеми.
- 2. Итно адресирање на приоритетните комунални и здравствени проблеми.** Одговорите јасно покажуваат кои се „горливите“ проблеми кои бараат брза реакција.
 - **Акција:** Да се стави висок приоритет на изнаоѓање решенија за проблемите со јавната хигиена и инфраструктура, како што се изградба на јавни тоалети, решавање на прашањето со градската депонија, подобрување на осветлувањето и изградба на тротоари.
 - **Акција:** Во соработка со здравствените институции, да се истражат можностите за подобрување на пристапот до здравствени услуги, како организирани

Организација ЖЕНА Делчево во партнерство со Здружение НАДЕЖ=НОРЕ од Македонска Каменица го спроведува проектот „Застапувај, продоенси за својата заедница“. Овој проект е субгрант добиен во рамки на „ЕУ поддршка за Граѓански ресурсен центар – фаза 2“ финансиран од Европската Унија. Содржината на овој текст не мора да ги одразува ставовите на Европската Унија и на Граѓанскиот ресурсен центар.

Проектот е
финансиран од
Европската Унија

ГРАЃАНСКИ
РЕСУРСЕН
ЦЕНТАР

превентивни прегледи и обезбедување на неопходни специјалисти како гинеколог, што е наведено како врвен приоритет.

3. **Зголемување на транспарентноста.** Потребата за „пристап до информации“ е една од трите најважни потреби.
 - **Акција:** Редовно и на разбирлив јазик да се објавуваат информации за седниците на Советот, предлог-одлуките и буџетот на општинската веб-страница и социјалните медиуми.

Организација ЖЕНА Делчево во партнерство со Здружение НАДЕЖ=НОРЕ од Македонска Каменица го спроведува проектот „Застапувај, продоенси за својата заедница“. Овој проект е субгрант добиен во рамки на „ЕУ поддршка за Граѓански ресурсен центар – фаза 2“ финансиран од Европската Унија. Содржината на овој текст не мора да ги одразува ставовите на Европската Унија и на Граѓанскиот ресурсен центар.